

tidligere her omtalte Resolution af 3die Februar 1879, som jo giver en Fortolkning, til en vis Grad, af dette Forhold. Den ogsaa her tidligere oplæste Resolution gaar, som bekendt, ud paa, at der ikke er Anledning til at træffe Foranstaltninger, for at tilveiebringe en ny Edsformular for Enkeltmand, men derimod vel, hvis der opstod et nyt Erossamsund. Den høitærede Justitsminister erkjendte der, at, hvis der opstod et nyt Erossamsund, vilde det paaligge Lovgivningsmagten og eventuelt Administrationen at forstaffe et Medlem af et saadant Erossamsund Udgang til at kunne aflægge en lovlig Ed, men naar kun det dreier sig om Enkeltmand, mener den høitærede Justitsminister, at der ikke paahviler Lovgivningsmagten en saadan Forpligtelse. Jeg ser ikke rettere, end at denne Fortolkning dog maa betragtes som ganske vilkaarlig. Hvorledes man har Ret til at drage den Grændse mellem, hvad Ret der tilkommer et Erossamsund, og hvad Ret der tilkommer Enkeltmand, ser jeg ikke. — Den høitærede Minister udvalte forøvrigt til en vis Grad sin Velvilje overfor det foreliggende Lovforslag og i disse Udtaalelser ser jeg forsaavidt en Anerkjendelse af, at, skal man naae til en Løsning af denne Knude, maa det være ad den af Forslagsstillerne antydede Vej. At den kan have store Vanskeligheder og Betæneligheder er der ingen Tvivl om, thi det vil ethvert Forsøg paa en Ordning af saadanne Forhold som disse jo vistnok altid have; men jeg kan ikke negte, at det forekommer mig, at der maatte paahvile den høitærede Justitsminister en noget videre Opgave end blot at paavise de Vanskeligheder og Betæneligheder, der kunne være ved Sagens Gjennemførelse, at han ikke bør indskrænke sig til dette, men at der ogsaa fra hans Side maa foreligge et positivt Arbejde, et positivt Forsøg paa at rydde en Hindring tilside, som Grundloven kræver ryddet afveien. Det forekommer mig, at man ikke saa let bør gaa bort fra den Opgave, som det synes mig den høitærede Justitsminister i sine Slutningsyttringer gjorde, at han vilde overlade det til Udvalget nærmere at gjøre sig bekendt med alle de Vanskeligheder og Betæneligheder, som denne Sags Ordning vistelig vil medføre. Vi have været os fuldstændig bevidst, at der var saadanne Vanskeligheder og saadanne Betæneligheder, men have ogsaa indbragt Lovforslaget i Forsikring om, at enhver dansk Justitsminister vilde anse det for at være sin Pligt alvorlig at deltage i ethvert Arbejde for at rydde denne Vanskelighed afveien. — Til Slutning kun dette: Jeg ser ikke, hvorledes Administrationen vilde være stillet, dersom en Domstol, forsaavidt den ikke ad anden Vej kunde straffes eller affættes, af egen Indstydelse og under Paaberaabelse af Grundlovens § 79 forelagde en Mand en Edsformular, som var affattet efter hans personlige Forhold eller svarende til hans religiøse An-

skuelse. Jeg ser ikke, hvorledes Ministeriet vilde være stillet, dersom en Domstol modtog en saadan aflagt Ed. Jeg tror, at en saadan Domstol vilde være vel garberet bag Grundlovens § 79 med Hensyn til at modtage en saadan Ed; men under alle Omstændigheder foreligger der her en Opgave, om hvilken jeg ikke skjønner rettere, end at den kræver hele Lovgivningsmagtens alvorlige Medvirkning for at kunne blive ført til en heldig Løsning.

Hørup: Det Forslag, som her foreligger til Forhandling, hører jo til den Klasse af Forslag, som vi maatte vente os i denne Sag. Jeg har ialtsald været belavet paa, at man ved Forhandlingen af dette Anliggende her i Rthinget vilde blive Vidne til en meget uforbeholden Anerkjendelse af Religionsfrihedens Betydning, og at vi ikke theoretisk vilde faae Andet at høre end den største Tilslutning til den Løsnings, som findes i Grundlovens § 79. I den Henseende ere vi jo heller ikke bleve stufede i noget stort Omfang, men paa den anden Side var jeg ligesaa belavet paa, at vi, naar det kom til selve Spørgsmaalets praktiske Løsning, vilde møde alle de praktiske Vanskeligheder, som den parlamentariske Opfindsomhed var raadig over. Jeg var ikke i Tvivl om, at, dersom vi havde stillet os paa en almindelig Reformens Standpunkt, dersom vi havde taget Eden op i dens Helhed, saa vilde man have sagt til os: Ja, dersom I havde holdt Eder til, hvad der foreligger, til selve Rigsdagseden, saa vilde der have været en Mulighed for at komme igennem; men en Reform i dette Omfang er ikke til at overse, den rummer Konsekvenser og er svanger med Vanskeligheder, som man ikke kan overse i en Haandevending, og ganske vist, der vilde have været Noget i denne Betragtning, som det ikke vilde have været let at komme ud over. Men paa den anden Side var jeg ligesaa sikker paa, at vi, naar vi stillede os saaledes som vi gjorde, nemlig saaledes, at vi holdt os til Rigsdagseden, vilde møde den Betragtning — som vi jo ogsaa have mødt — at Stykkeværk var Mafværk, og at, naar man skulde ind paa Sagen, saa maatte man tage den i sit fulde Omfang, saa maatte man det Samme tage alle Arter af Eder under Forhandling. Dette sidste Standpunkt, hvorpaa jo det foreliggende Forslag staar, tror jeg er meget uheldigt ialtsald i praktisk Henseende. Jeg tror, at dersom

Rettelser.